

Kaasava hariduse mõiste ja mudel kaasava hariduse rakendamiseks

Pille Nelis

Tartu Ülikool, haridusteaduste instituut

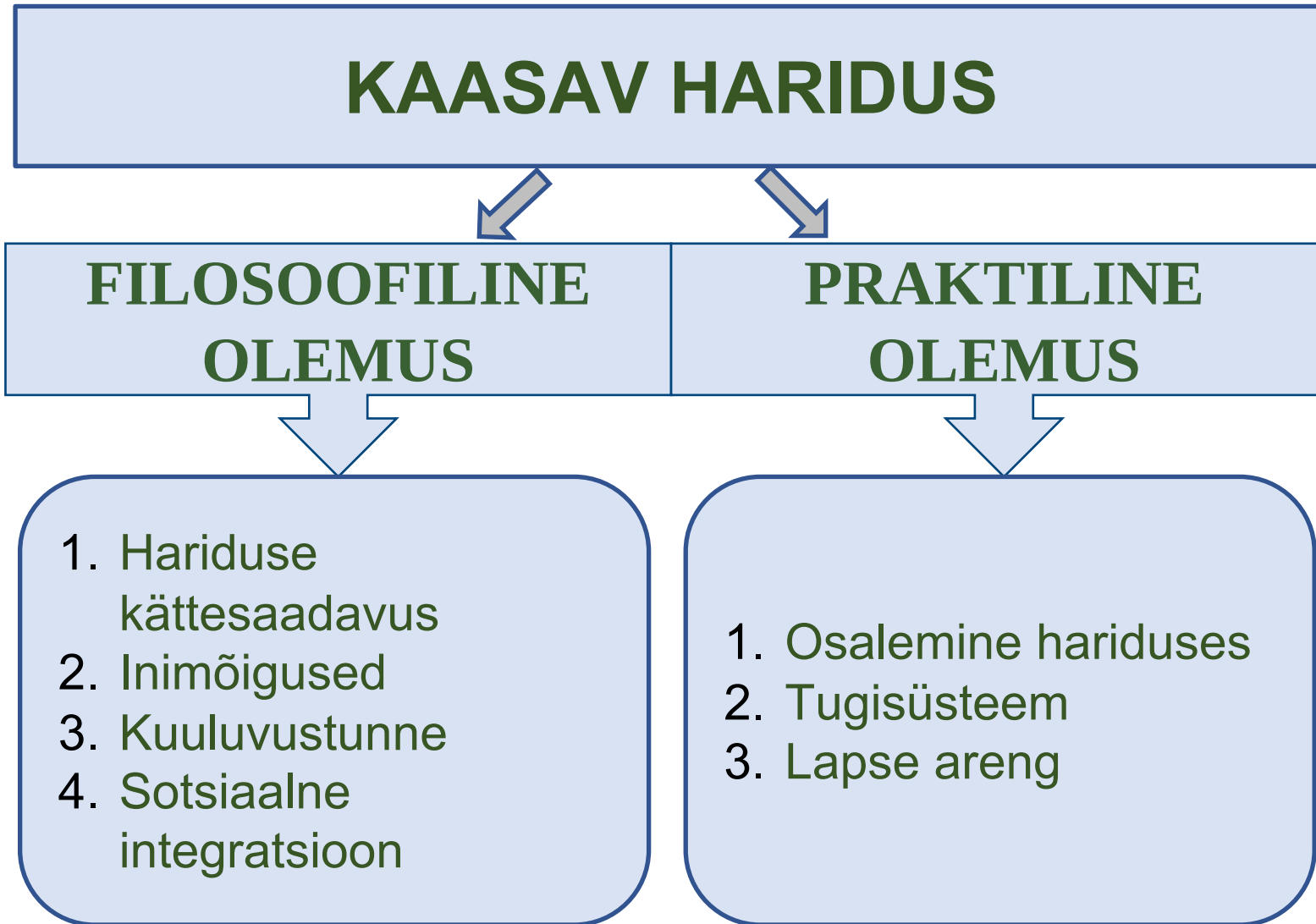
Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Mis on kaasav haridus?

Filosoofilise olemuse aspektid (1)

Hariduse kättesaadavus

- Positiivsed hoiakud ühiskonnas ja erinevuste väärtustamine
- Poliitika ja põhimõtted, mis võimaldada kõigile juurdepääsu haridusele

Inimõigused

- Õigus osaleda hariduses ja kogukonna tegevustes
- Olla kaasatud tavaharidusasutusse

Filosoofilise olemuse aspektid (2)

Kuuluvustunne

- Kõik õppijad tunnevad ennast rühma/klassi täisväärtusliku ja võrdse liikmena

Sotsiaalne integratsioon

- Positiivsed sotsiaalsed suhted eakaaslastega ja ühiskonnas laiemalt
- Sõprussuhted eakaaslaste vahel

Praktilise olemuse aspektid

Osalemine hariduses

- Kõigi õppijate paigutamine tavaharidusasutusse
- Mõtestatud kaasamine

Tugisüsteem

- Infrastruktuur ja läbimõeldud tugisüsteem sh rühma-/klassiruumis
- Kaasamise edendamise strateegia (õpikäsitus)
- Professionaalse arengu võimalused kõigil täiskasvanutel

Õppija areng

- Iga õppija maksimaalse potentsiaaliga arvestamine

Kaasavaks hariduseks nimetatakse inimõigusi arvestavat ja heale haridusele ligipääsu võimaldavat lähenemisviisi, kus lapsed tajuvad sotsiaalsed integratsiooni ja kuuluvustunnet laiemas sotsiaalses võrgustikus, hoolimata nende erivajadustest. Kaasamine saavutatakse laste aktiivse mõtestatud osaluse ja personaalse lähenemise kaudu, arvestades iga lapse täielikku potentsiaali (Nelis & Pedaste, 2020).

Kaasavaks hariduseks nimetatakse inimõigusi arvestavat ja heale haridusele ligipääsu võimaldavat **lähenemisviisi**, kus **lapsed** tajuvad sotsiaalsed integratsiooni ja kuuluvustunnet laiemas sotsiaalses võrgustikus, hoolimata nende erivajadustest. Kaasamine saavutatakse laste aktiivse **mõtestatud osaluse ja personaalse lähenemise** kaudu, arvestades iga lapse täielikku potentsiaali (Nelis & Pedaste, 2020).

Mis on kaasav haridus?

Õpilased on kaasatud õppeprotsessi.

Kõikide õpilaste integratsioon haridusse parima võimaliku tulemuse nimel. Oluline on, et kõik õpilased tunneksid enda võrdsetena ning oleksid aktsepteerivad teiste suhtes.

Iga õpilase õigus saada elukohajärgset haridust

Igale lapsele olenemata tema taustast, eripärast ühtne ja hea haridus, võrdsetel võimalustel koos teistega.

Igal õppijal on võimalus osa saada hariduse omandamisest vastavalt tema võimetele, eripäradele jne

Hariduse liik, kuhu on kaasatud erinevad sihtgrupid, olenemata nende arengutasemest ja vajadustest.

Iga õpilase võimete ja oskustega arvestav haridus.

Kõiki õppijaid kaasav hariduse edastamine, kõigi võimaluste ja oskustega arvestamine.

Ideaalis on kaasav haridus see, kus erivajadustega lapsed ja tavapärase arenguga lapsed õpivad koos.

Erivajadustega õpilaste toetamine, tugimeetmed, individuaalne lähenemine

Kaasav haridus arvestab kõikide õpilastega ja selle eesmärk on, et igal laps saaks väga hea hariduse.

Haridussüsteem, kus kõik lapsed saaks areneda oma võimaluste piires. Seejuures tunneb end olulise ühiskonna osana. Saab tunda enda hästi.

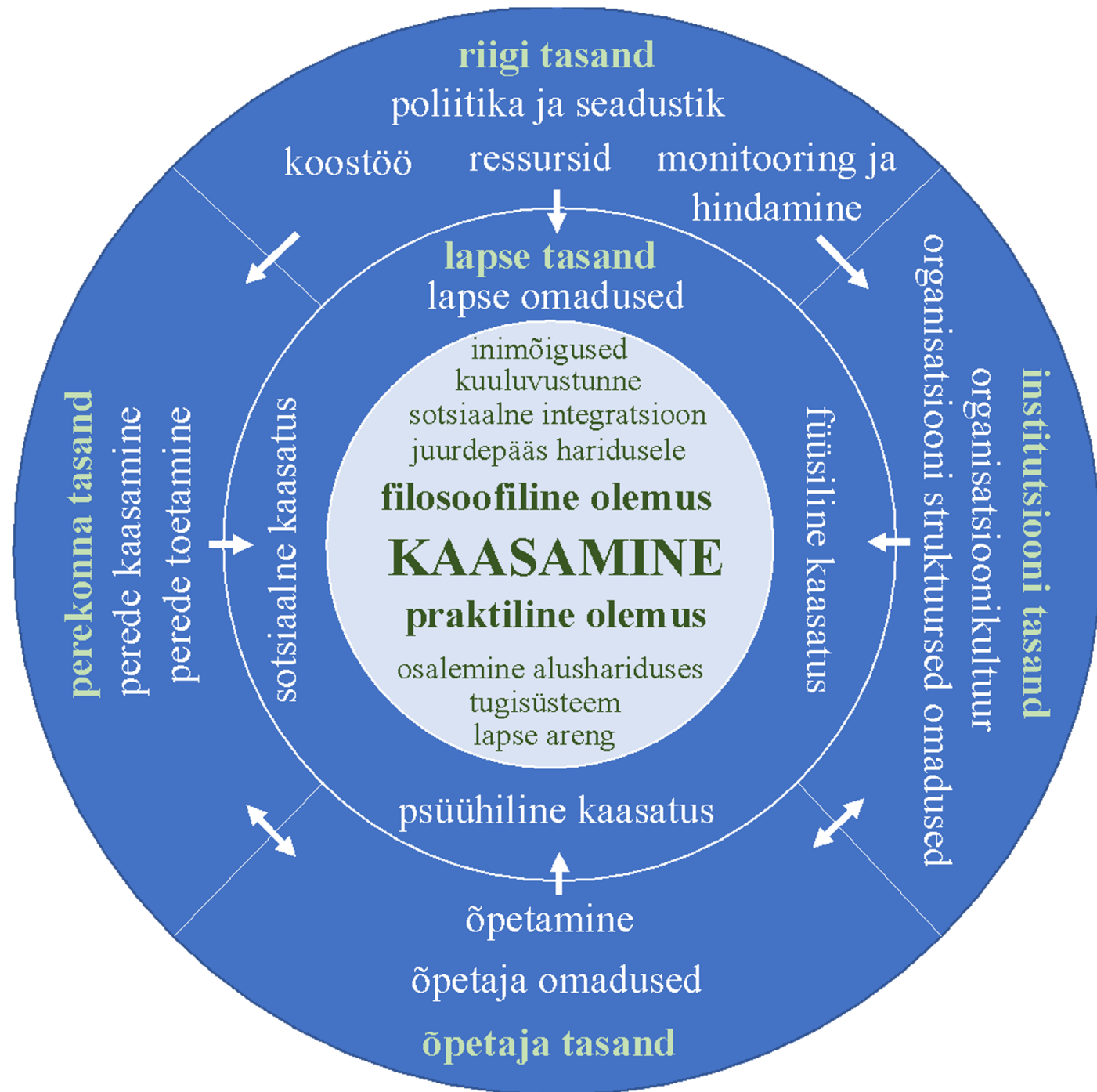
Õpilaste eripäradega arvestamine

Õppijad on kaasatud akadeemiliselt, sotsiaalselt ja emotsionaalselt. Kõigil on koolis/lasteaias hea olla!

Haridussüsteem, mis kaasab kõiki sihtgrupi liikmeid olenemata nende erisustest.

Kaasava hariduse mudel

(Nelis & Pedaste, 2020)

Nelis, P., & Pedaste, M. (2020). Kaasava hariduse mudel alushariduse kontekstis: süstemaatiline kirjandusülevaade. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 8(2), 138-163.
<https://doi.org/10.12697/eha.2020.8.2.06>

Kaasava hariduse koduleht:
<https://sisu.ut.ee/kaasavharidus>

Erinevad vaated kaasavale haridusele

Äli Leijen

Tartu Ülikool, haridusteaduste instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

Kaks peamist diskursust

- Osade kaasamine
(*inclusion for some*)
- Kõikide kaasamine
(*inclusion for all*)

The Dilemma of Inclusive Education: Inclusion for Some or Inclusion for All

Äli Leijen^{1*}, Francesco Arcidiacono² and Aleksandar Baucal³

¹Institute of Education, University of Tartu, Tartu, Estonia, ²Research Department, Haute Ecole Pédagogique BEJUNE, Biel/Bienne, Switzerland, ³Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade, Serbia

In this paper, we intend to consider different understandings of inclusive education that frame current public and professional debates as well as policies and practices. We analyze two – somewhat opposing – discourses regarding inclusive education, namely, the “inclusion for some” – which represents the idea that children with special needs have a right to the highest quality education which can be delivered by specially trained staff, and the “inclusion for all” – which represents the idea that all children regarding their diverse needs should have the opportunity to learn together. To put the two discourses in a dialogical relation, we have reconstructed the inferential configurations of the arguments of each narrative to identify how the two definitions contribute to position children with and without special needs and their teachers. The results show the possibilities to bridge the two narratives, with respect to the voices they promote or silence, the power relations they constitute, and the values and practices they enact or prevent.

Keywords: inclusive education, special education, public discourse, argumentum model of topics, dialogue

OPEN ACCESS

Edited by:

Cheryl J. Craig,
Texas A&M University, United States

Reviewed by:

Janet Hoskin,
University of East London,
United Kingdom

Eliza Pinnegar,
Independent Researcher,
Orem, United States

Federico Manzi,
Catholic University of the

Osade kaasamine

- “...praeguses olukorras on kaasav haridus miraaž, pettekujutus, mille on loonud meie õiglustunne, aga mille rakendamine surub noored inimesed õpikeskkonda, mis ei sobi nende koduse ettevalmistuse ning arenguvajadustega. Nad on lihtsalt liiga erilised ja erinevad, et kõik saaks koos õppida, nii et keegi ei kannataks. Ühesõnaga, meil on vaja rohkem erinevaid hariduskeskkondi”, Ehala, 2020.
- “...kodulähedases koolis õppimine ei pruugi kõikidel juhtudel ka võimalik olla, kui laps vajab oma eripärast tulenevalt märksa komplekssemat teenust, muu hulgas näiteks erinevaid teraapiad ja lisategevusi”, Kupper jt 2020.

Osade kaasamine

- **Eesmärk:** iga õppija individuaalse potentsiaali võimalikult hea väljaarendamine.
- **Kuidas?** Spetsiaalsed õpikeskkonnad ja spetsiifilise ettevalmistusega spetsialistide juhendamisel, kellel on head teadmised ja oskused, selleks et võimalikult hästi välja arendada iga õppija individuaalset potentsiaali.
- **Järeldus:** erivajadusega õppijatel on parem õppida (ainult) neile spetsiaalselt kavandatud keskkondades.

Kõikide kaasamine

- “Kaasav haridus ei ole kellegi uitmõte, vaid väärtushinnang, mis on kasvanud koos meie ühiskonnaga. See on saanud aluse mõistmisest, et teistmoodi lapsed kasvavad suureks ja saavad oluliseks osaks ühiskonnast”, Labi, 2019.
- “Kui me täna eraldame ühe neljandiku lastest hirmus, et nende kaasamine võib mõjutada negatiivselt ülejäänud kolme neljandiku laste heaolu, siis täiskasvanuna on tööturul, perekondades, kas või poejärjekorras koos inimesed, kes ei oska teineteisega toime tulla. Jätksuutlikum on koos kasvada, teineteiselt ja teineteisega toime tulemist õppida kogu koolitee vältel”, Labi, 2019.

Kõikide kaasamine

- **Eesmärk:** Kõigile õppijatele võrdsete võimaluste pakkumine erinevate pädevuste ja identiteedi kujunemiseks ning ühiskonnas aktiivse liikmena osalemiseks.
- **Kuidas:** sotsiaalsed tingimused on õppimisel väga olulised. Tavakoolid ja -klassid pakuvad kõigile õppijatele võrdseid võimalusi õppimiseks ja valimistavad parimal viisil ette ühiskonnas osalemiseks.
(Eritingimustes on keeruline kujundada kuulumistunnet laimasse kogukonda ja valmistuda ühiskonnas aktiivselt osalemiseks)
- **Järeldus:** Kõigil õppijatel on parem õppida tavakoolis ja -klassis.

Erinev ajaline perspektiiv

- **Lühiajaline ja pikaajaline perspektiiv**
- **Iga õppija individuaalse potentsiaali võimalikult hea väljaarendamine:** see saab realiseeruda ainult nii, et kõik õppijad saavad tulevikus täisväärtuslikult ühiskonnas osaleda (pikaajaline perspektiiv)
- **Kõigile õppijatele võrdsete võimaluste pakkumine erinevate pädevuste ja identiteedi kujunemiseks ning ühiskonnas aktiivse liikmena osalemiseks:** selleks on vaja ka head regulaarset juhendamist sh häid eriteadmisi ja oskusi (lühiajalises perspektiivis)

Kaasava hariduse rakendamine Eestis

Tiina Kivirand

Tartu Ülikool, haridusteaduste instituut

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

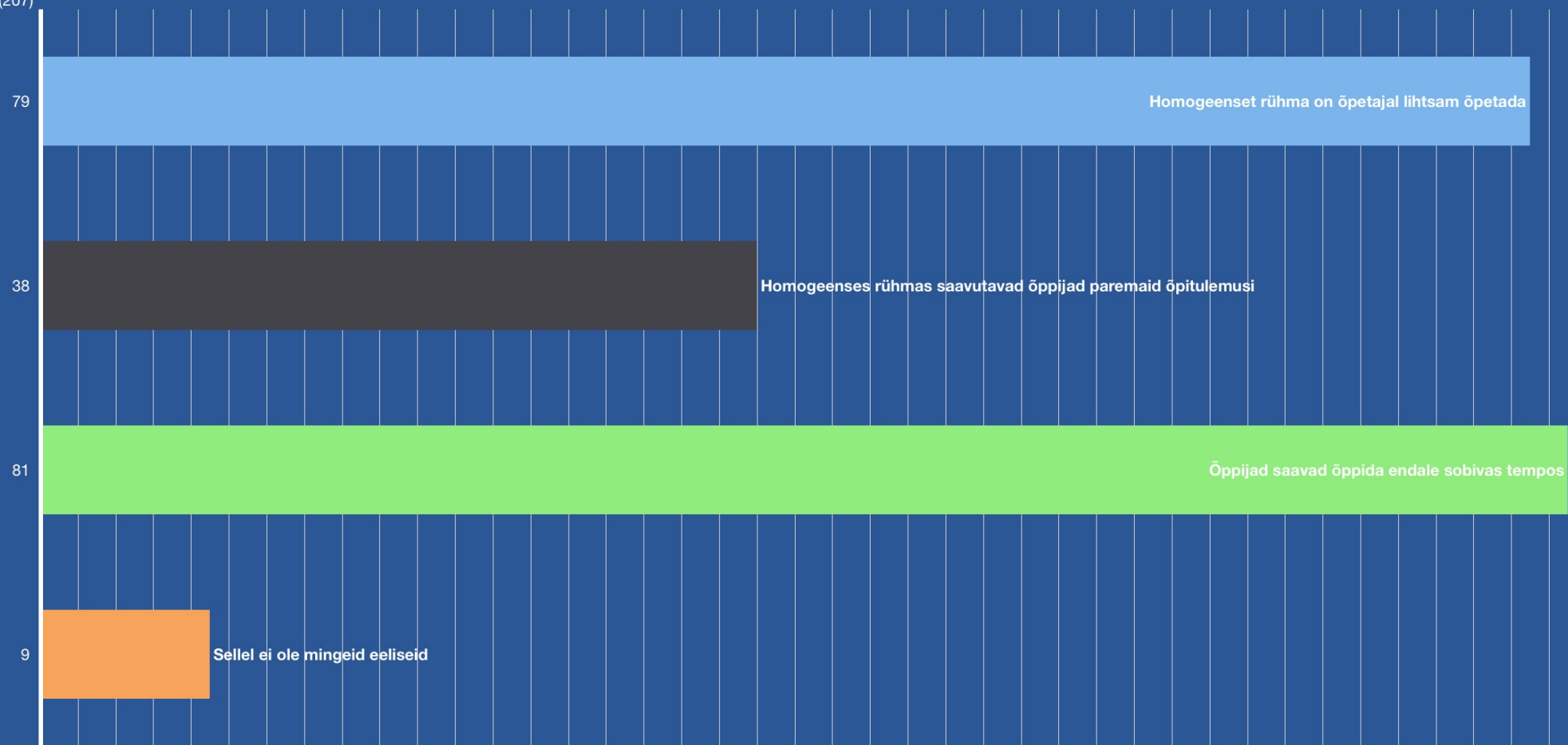
Eesti
tuleviku heaks

Mis on erirühmades ja tasemerühmades õpetamise eelised kaasava hariduse põhimõtteid silmas pidades?

- Homogeenset rühma on õpetajal lihtsam õpetada
- Homogeenses rühmas saavutavad õppijad paremaid õpitulemusi
- Õppijad saavad õppida endale sobivas tempos
- Sellel ei ole mingeid eeliseid

2. Mis on erirühmades ja tasemerühmades õpetamise eelised kaasava hariduse põhimõtteid silmas pidades?

Number of answers (207)

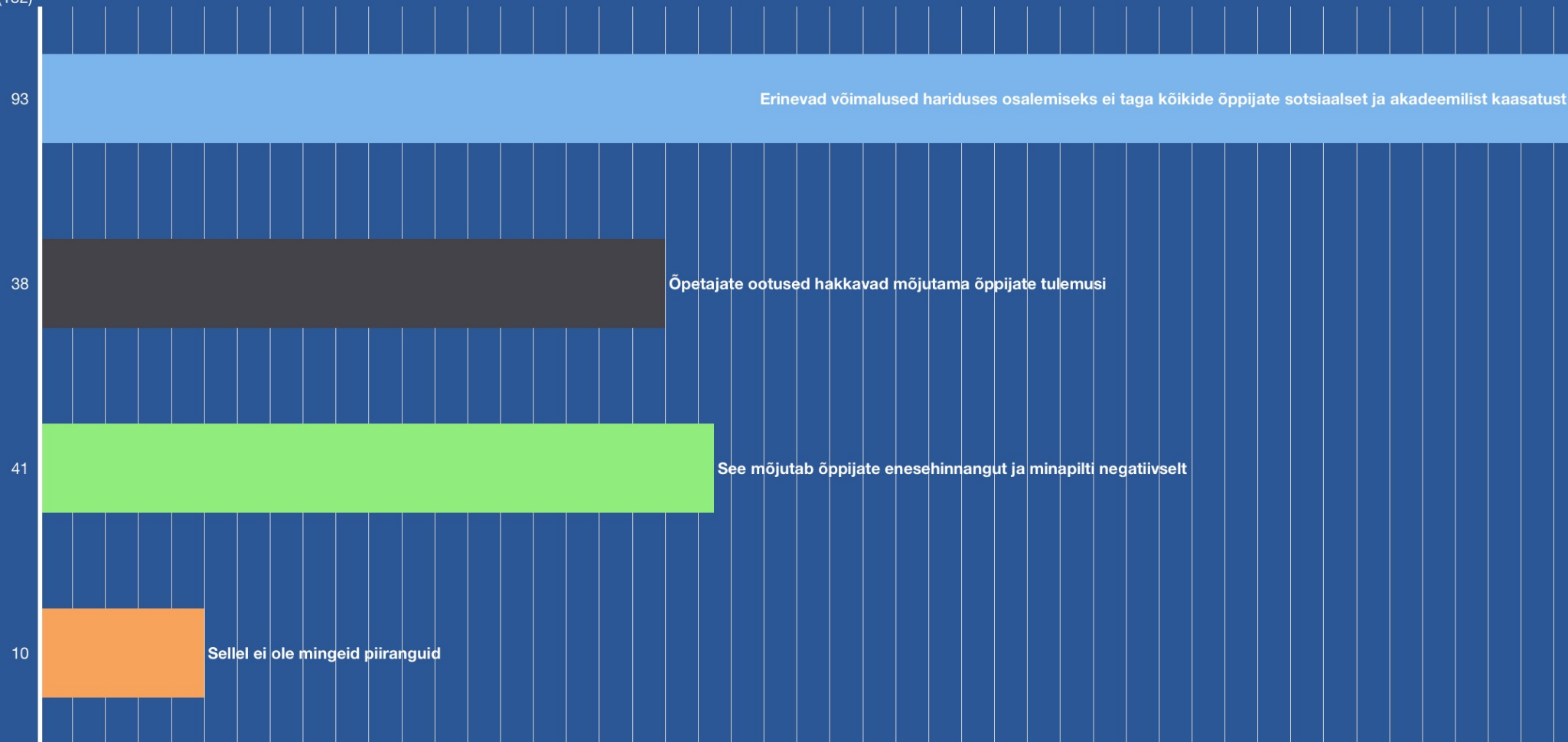

Mis on erirühmades ja tasemerühmades õpetamise piirangud kaasava hariduse põhimõtteid silmas pidades?

- Erinevad võimalused hariduses osalemiseks ei taga kõikide õppijate sotsiaalset ja akadeemilist kaasatust
- Õpetajate ootused hakkavad mõjutama õppijate tulemusi
- See mõjutab õppijate enesehinnangut ja minapilti negatiivselt
- Sellel ei ole mingeid piiranguid

3. Mis on erirühmades ja tasemerühmades õpetamise piirangud kaasava hariduse põhimõtteid silmas pidades?

Number of answers (182)

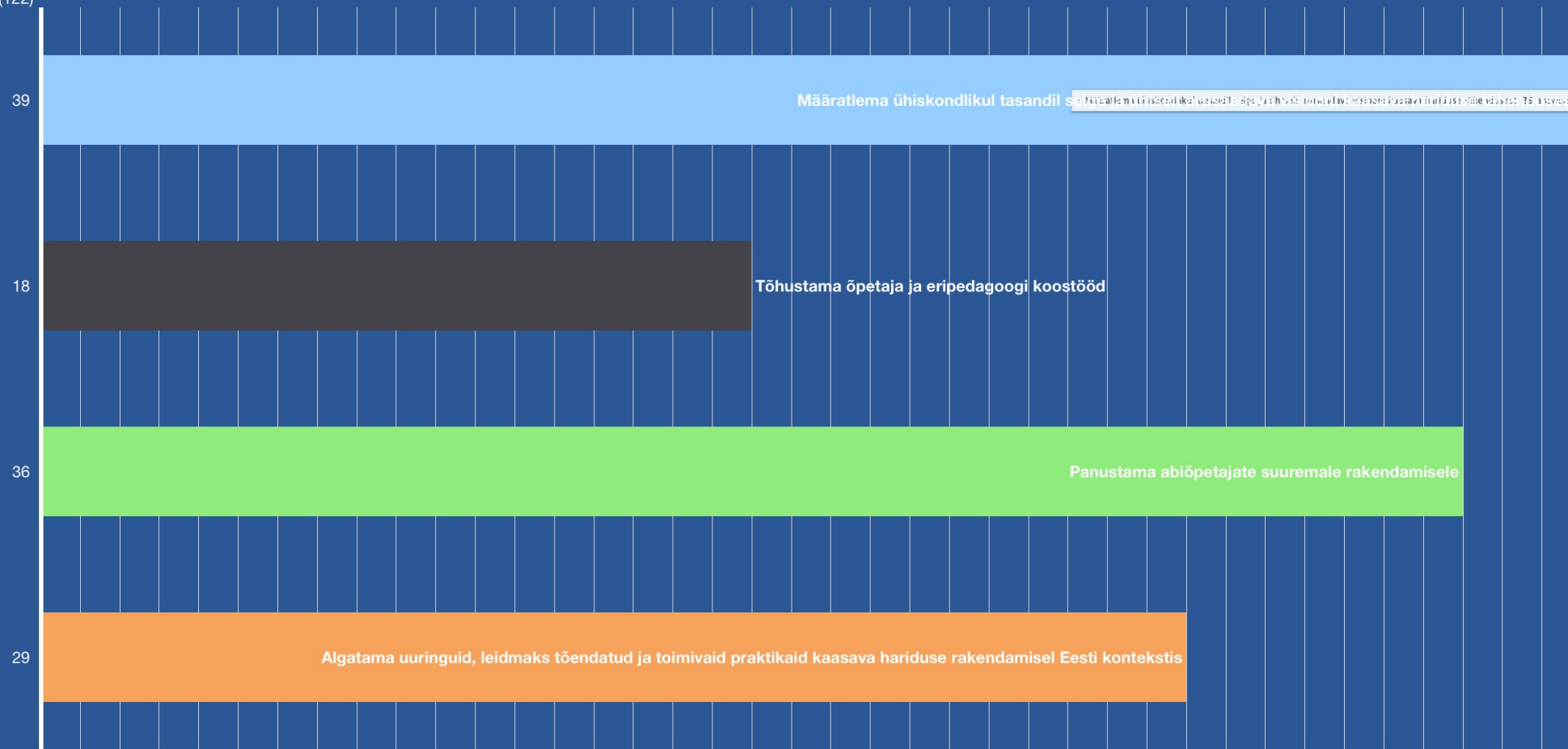

Mida me peaksime Eestis esmajoones tegema, et kaasava hariduse ideed praktikas paremini rakenduks?

- Määratlema ühiskondlikul tasandil selge ja ühtselt arusaadava visiooni kaasava hariduse tähendusest
- Tõhustama õpetaja ja eripedagoogi koostööd
- Panustama abiõpetajate suuremale rakendamisele
- Algatama uuringuid, leidmaks tõendatud ja toimivaid praktikaid kaasava hariduse rakendamisel Eesti kontekstis

4. Mida me peaksime Eestis esmajoones tegema, et kaasava hariduse ideed praktikas paremini rakenduks?

Number of answers (122)

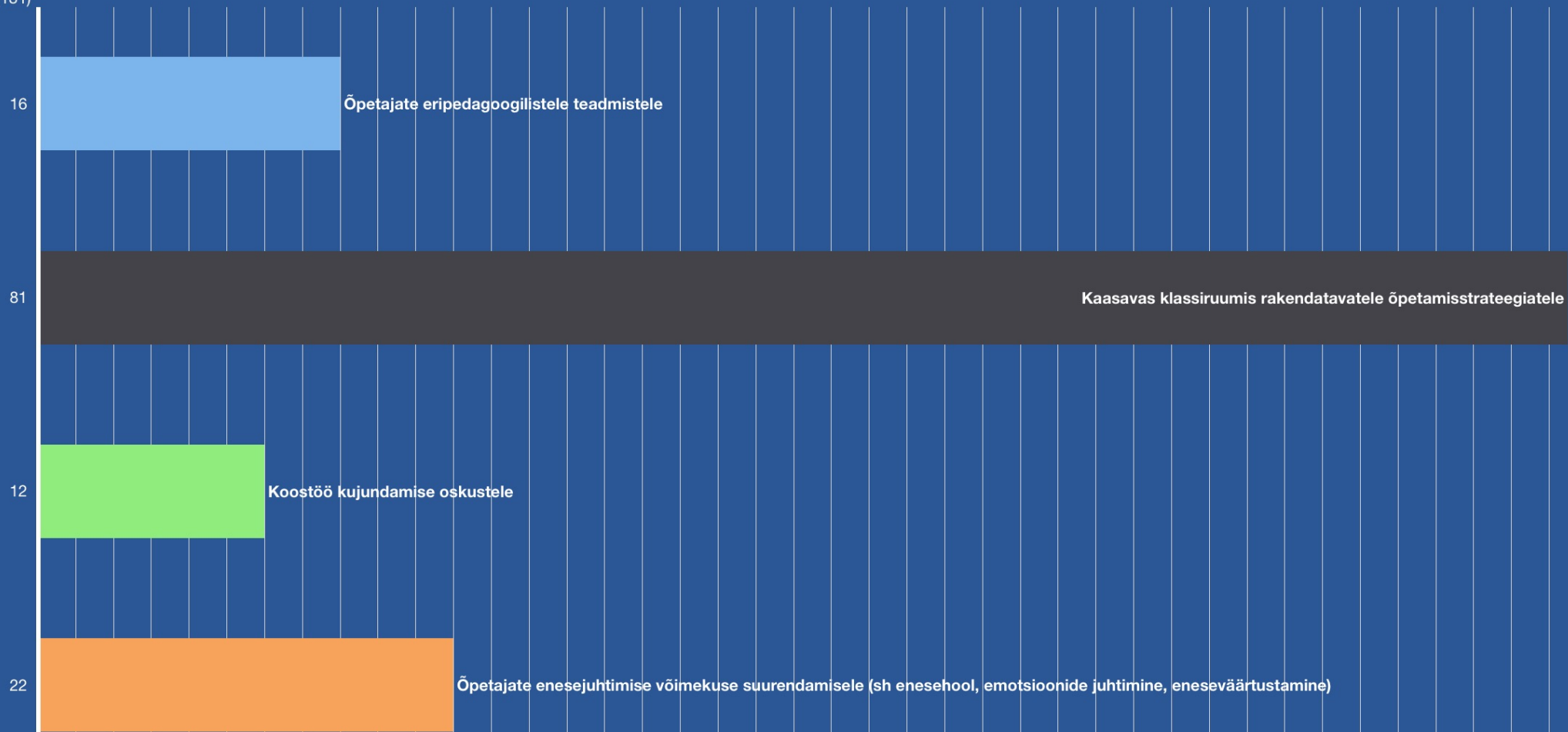
Millele tuleks õpetajakoolituses kõige suuremat tähelepanu pöörata?

- Õpetajate eripedagoogilistele teadmistele
- Kaasavas klassiruumis rakendatavatele õpetamisstrateegiatele
- Koostöö kujundamise oskustele
- Õpetajate enesejuhtimise võimekuse suurendamisele (sh enesehool, emotsioonide juhtimine, eneseväärtustamine)

5. Millele tuleks õpetajakoolituses kõige suuremat tähelepanu pöörata?

Number of answers (131)

Aitäh!

Pille Nelis, Äli Leijen ja Tiina Kivirand
Tartu Ülikool, haridusteaduste instituut

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks